

STRATEGII ȘI POLITICI FINANCIARE DE RISC ALE FIRMEI

STRATEGIES AND FIRM FINANCIAL RISK POLICIES

**BOGHIȚĂ EDUARD, MACOVEI GHEORGHE,
MAGAZIN PETRU**

Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Iași

Abstract. *The risk in economy assimilate with the strategie game, which the two partners are the manager and nature. The manager compile version that opportunities available and the nature are two situation : N1 - favourable and N2 - unfavourable. Using the utililate theory to construct an economic objectiv in 3 available variantes, we chose the optimal version. The strategies and financial policies adoptate by the firm will be used to delimitate financial needs on a specific period, the autofinancial chose or an indebted version,like a relation between short time financial needs and long time.*

1. Elemente definitorii ale riscului în economie

Managementul strategic este sistemul conducerii de vârf care determină definirea, delimitarea și realizarea performanțelor firmei pe termen mediu și lung.

Strategia fixează obiectivele pe termen mediu și lung, principalele metode și căi de realizare, împreună cu resursele alocate.

Strategia financiară este o componentă a strategiei generale a firmei și cuprinde ansamblul obiectivelor financiare ale firmei pe termen mediu și lung, principalele modalități de realizare, precum și resursele financiare necesare.

Riscul în economie și soluționarea lui se asimilează cu jocurile strategice în care cei doi parteneri sunt decidentul (managerul) și natura. Decidentul elaborează „variante ca oportunități disponibile” iar corespondentul lor sunt stările naturii: N-1 – favorabilă; N-2 – nefavorabilă.(3)

Acordând o anumită pondere celor două stări ale naturii, atunci când cunoaștem probabilitatea de realizare a stărilor naturii, ne aflăm într-o problemă autentică de risc. Se estimează speranța matematică a realizării alternativei respective, care este suma între valoarea criteriului și probabilitatea de apariție a evenimentului:

Exemplu: durata de realizare a unei investiții se situează în 3 variante:

- V-1 = 10 luni; V-2 = 9 luni; V-3 = 8 luni (aceasta în N-1 favorabilă);
- V-1 = 12 luni; V-2 = 13 luni; V-3 = 13 luni (în N-2 nefavorabilă).

Probabilitatea de apariție a evenimentului (realizarea investiției) este 0,7 favorabilă și 0,3 – nefavorabilă.

Speranța de realizare optimă a investiției rezultă:

$$E-1 = 10 \cdot 0,7 + 12 \cdot 0,3 = 10,6 \text{ luni;}$$

$$E-2 = 9 \cdot 0,7 + 13 \cdot 0,3 = 10,2 \text{ luni;}$$

$$E-3 = 8 * 0,7 + 13 * 0,3 = 9,2 \text{ luni} = \text{Varianta optimă este V-3.}$$

În adoptarea deciziei strategice de investire, riscul cel mai mic este în varianta V-3.

Riscul economic în general, poate fi:

- de faliment (de exploatare);
- de schimb valutar;
- de inflație;
- de dobândă.

Adoptarea **deciziei de dezinvestire** poate fi o altă decizie financiară strategică, atunci când o parte din activul firmei este oferit la vânzare.

Între **strategiile financiare** promovate de firmă în domeniul autofinanțării și al finanțării externe se află:

- constituirea capitalului social al firmei;
- creșteri de capital social;
- încorporarea rezervelor;
- conversiunea datoriilor;
- credite instituționale și private;
- creditul comercial..

Creditul privat se constituie drept capital de risc major. Toate sursele de finanțare încorporează riscul. Întreprinzătorul eficient este acela care promovează strategia riscului asumat.

2. Politica financiară a firmei în condiții de risc

Factorii de risc trebuie luați în considerare la elaborarea și la implementarea atât a strategiei cât și a politicii financiare a întreprinderii la nivel microeconomic, respectiv la nivelul agenților economici. Deciziile de politică financiară se sprijină pe structura financiară a societăților în funcțiune, pe obiectivele de rentabilitate și de creștere având în vedere și riscuri posibile.

De exemplu, hotărârile luate cu privire la modul de finanțare pe termen lung sau pe termen scurt a nevoilor de exploatare sunt decizii cu caracter de politică financiară, deoarece ele afectează situația financiară a întreprinderii, rentabilitatea sau riscurile pentru o perioadă de mai mulți ani.

Politica financiară a agenților economici reclamă corelarea unei duble strategii: solvabilitate și rentabilitate.

„Elaborarea unei politici financiare privește determinarea nevoilor de finanțare pentru o perioadă de timp anumită, alegerea unei variante de îndatorare, adică a unei modalități de finanțare prin fonduri proprii sau credite, precum și raportul dintre nevoile de finanțare pe termen scurt sau pe termen lung”.(1)

Avansarea unui capital din partea unui întreprinzător are în vedere două mari destinații: active imobilizate și active circulante. Dată fiind perioada îndelungată pentru care se face avansarea capitalului este important ca

întreprinderea să aibă viziune clară asupra nevoilor totale de fonduri, pentru a și le procura la timp, cât și asupra modului de procurare, respectiv asupra timpului de finanțare care să corespundă cel mai bine nevoilor.

Pentru întreprinzători este rațional să-și acopere activele imobilizate și o parte a activelor circulante prin finanțări cu caracter permanent. Folosirea creditelor pentru acoperirea anumitor nevoi de exploatare creează posibilitatea sporirii rentabilității financiare a întreprinderii, dar antrenează și o anumită creștere a riscului. Repartizarea unor dividende consistente satisface cerințele acționarilor, creează o anumită stabilitate a cursului acțiunilor în sensul că acționarii se vor abține de la negocierea lor la bursa de valori, însă o întreprindere care acționează în acest fel, își reduce corespunzător posibilitățile de autofinanțare, iar, pentru acoperirea nevoilor de creștere economică, să apeleze la împrumuturi.

Politica financiară nu se rezumă la luarea deciziilor de investire și de finanțare, politica financiară exprimă totodată, condițiile financiare de adaptare a întreprinderii la realitățile înconjurătoare sub aspecte diverse și mai ales, din punctul de vedere al ritmului și modalităților de creștere a capitalului, modalităților de finanțare, de utilizare a surplusului existent în anumite perioade cât și de organizare a structurii puterii.(2)

Politica de îndatorare pe termen scurt rezidă din decizia întreprinderii cu privire la raportul dintre datorii și fonduri proprii. Îndatorarea influențează asupra rentabilității, la prima vedere în mod negativ, întrucât dobânzile aferente măresc costurile și micșorează profitul. În realitate însă, dacă rata rentabilității este mai mare decât rata dobânzii, îndatorarea are o influență pozitivă asupra rentabilității și sporirii bogăției comerciale.

Atât timp cât o societate poate câștiga la totalul investițiilor sale mai mult decât costul datoriei, împrumutul este rentabil.

Riscul pe care îl suportă întreprinderea poate fi:

- economic;
- financiar;
- global.

Riscul economic sau riscul de exploatare este legat de realizarea volumului activității specifice, de realizarea profitului sperat sau de realizarea unor fluxuri de lichidități viitoare.

Riscul financiar este cel asumat de întreprindere prin adoptarea îndatorării ca mijloc de finanțare.

Riscul global este reprezentat de suma riscurilor economic și financiar.

Riscul economic și financiar este suportat de întreprindere, respectiv de acționari. Creditorii sunt mai puțin expuși la risc, ei deținând creanțe prioritare.

Politica dobânzilor reprezintă un sector important al finanțelor. Sub aspectul rentabilității, dobânda poate fi fixă, atunci când nivelul ei nu se modifică anual sau la intervale mai scurte; ca măsură de protecție a creditorului sau

debitorului împotriva pierderilor ce ar putea rezulta din caracterul rigid al nivelului dobânzii pentru o perioadă de timp îndelungată.

În procesul activității sale, întreprinderea este expusă atât la riscuri economice cât și la riscuri financiare. Riscul financiar are în vedere riscul ratei dobânzii, riscul ratei schimbului valutar, riscul de nerambursare.

Riscul de dobândă este acela care decurge pentru debitor sau creditor, din utilizarea ratei fixe sau variabile a dobânzii și din evoluția ulterioară a ratei dobânzii după încheierea contractului, până la scadență.

Gestiunea ratei riscului este tot mai practică în prezent pe plan financiar, mai ales de către marile unități economice și financiare și constă în următoarele operațiuni: evaluarea amplitudinii riscului evident pentru întreprinderi și probabilitatea producerii lui, aplicarea unor măsuri oportune de oprire sau de reducere a riscului, adoptarea unor politici de asigurare pentru cazurile când măsurile de prevenire nu sunt îndestulătoare.(4)

Riscul ratei dobânzii este în prezent atât pentru bănci cât și pentru întreprinderi. În cazul întreprinderilor, riscul ratei dobânzii poate avea loc atunci când există excedente de lichidități care trebuie plasate și atunci când apar deficite de lichidități care trebuie acoperite cu credite.(5)

Întreprinderile excedentare, permanent sau temporar trebuie să obțină cea mai bună rentabilitate pentru lichiditățile sale. Oricare ar fi metoda aleasă, întreprinderile se confruntă cu riscul ratei dobânzii. Dacă se alege un plasament cu rată fixă, în cazul în care are loc o creștere a ratei dobânzii pe piața financiară, se va înregistra o diminuare a profitului posibil, în schimb nu se va pierde dacă se va produce o scădere a ratei dobânzii pe piața financiară. Dacă întreprinderea alege un plasament cu dobândă variabilă, ea poate profita de o eventuală creștere a ratei dobânzii pe piața financiară, dar suportă o pierdere dacă are loc o scădere a ratei dobânzii.

Același lucru se întâmplă și pentru întreprinderile deficitare, care contractează credite fie cu dobândă fixă, fie cu rată variabilă a dobânzii. Ambele modalități de contractare a creditelor prezintă avantaje și dezavantaje, decidentul financiar al firmei fiind nevoit să analizeze situația în profunzime în funcție de contextul economico-social la nivel global.

CONCLUZII

Indicele riscului financiar este obținut ca raport între dobânzi și alte cheltuieli asimilate și cifra de afaceri. La nivelul de 1 – 2 % are valoare semnificativă, iar dacă depășește 5 %, supraviețuirea firmei este amenințată.

BIBLIOGRAFIE

1. Brădulescu C., 1999 – *Sisteme strategice de întreprindere*. Ed. Economică, București.
2. Manolescu Gh., 1997 – *Politici economice*. Ed. Economică, București.
3. Macovei Gh., 2003 – *Analiza tehnico-economică*. Ed. Panfilus, Iași.
4. Nițu I., 2000 – *Managementul riscului bancar*. Ed. Expert, București.
5. Popa V., 1999 – *Strategii și politici de întreprindere*. Ed. Macarie, Târgoviște.